

Genopdagelsen af Geskel Saloman – Et hovedværk af danskjødisk kunstner genopstår i fordums pragt

Efter mere end 100 års glemsel vil SMK konservere og restaurere samt udstille og formidle det store maleri *Marsk Stigs døtre* af Geskel Saloman (1821-1902). Projektet er et samarbejde mellem SMK, Dansk Jødisk Museum og billedkunstneren Yvette Brackman og støttet af Slots- og Kulturstyrelsens Pulje til oplysning om jødisk liv og kultur.

Maleriet var i 60 år (1917-1977) deponeret på Hillerødsgades Skole på Nørrebro, hvor det mellem madpakker og boldspil levede et udsat liv. Da det blev besigtiget af SMK's konservatorer i 1967, noterede man i museets inventarprotokol, at tilstanden var "grusom", men først ti år senere i 1977 blev det definitivt hjemtaget og anbragt i magasin på museet. Her befandt det sig i mange år, og enhver overvejelse om at vise det for publikum strandede på, at det var en ruin, der krævede en omfattende restaurering, som ingen ønskede at prioritere.

I 2023 blev billedkunstner Yvette Brackman opmærksom på maleriet i forbindelse med et kunstnerisk forskningsprojekt på SMK. Hun var i gang med at undersøge oversete historier i museets samling, som kunne forbinde hendes egen personlige historie med en større jødisk kulturhistorie. Salomans motiv med Mark Stigs landsforviste døtre er en fortælling, der tematiserer den optagethed af migration og hjemløshed, som står meget centralt i den jødiske kultur. På trods af tilstanden valgte Brackman at tage maleriet med på sin udstilling på SMK i 2024, *Salon des Refusés*. En lille fortættet udstilling, som fik stor opmærksomhed bl.a. på grund af Salomans billede, som rummer et stort potentiale for fortælling.

Den primære målsætning med projektet er både at give museets brugere mulighed for at gense et ødelagt hovedværk af en danskjødisk kunstner og få mulighed for at genoverveje dets betydning, både som kunstværk og som del af historien om jødisk kultur i Danmark. Sekundært at vise hvordan motivet, Marsk Stigs døtre, ikke bare indskrives sig som et vigtigt bidrag til periodens fortælling om de eksilerede og udstødte, men også er et vedkommende motiv i vores samtid. Salomans optagethed af hjemløshed og tilhørsforhold korresponderer både med datidens store fokus på udvandring og vores tids store spørgsmål om national identitet og migration, der ikke kun er relevante i den jødiske kultur.

Når maleriet i begyndelsen af det 20. århundrede blev eksileret, hænger det uden tvivl sammen med, at det både stilistisk og motivisk blev betragtet som tilbageskuende, umoderne. Den stemningsbårne, symbolistisk orienterede kunst og middelalderhistorien bliver i årene efter 1900 udgrænset til fordel for den moderne, abstrakte kunst. Det formalistiske, form og farve, fortrænger det mere indholdsbetonede. Symbolismen genopdages først på den anden side af 1980'erne, men der var Salomans værk ikke tilgængeligt og kunne derfor ikke, som fx Agnes Slott-Møllers kunst, blive genindskrevet i kunsthistorien.

Maleriet er således et meget håndgribeligt eksempel på, hvordan skiftende museumsfaglige dispositioner og præferencer har meget direkte indflydelse på såvel et kunstværks som en samlings konkrete tilstand og overlevelse. *Marsk Stigs døtre* minder os om, hvordan indlemmelsen i en museumssamling er en kulturel praksis i sig selv, og at kulturarv er et produkt af de handlinger og beslutninger, de fagprofessionelle udfører i den forbindelse.

Arbejdet med at restaurere maleriet vil foregå i SMK's konserveringsafdeling og forventes færdigt sommeren 2026. De mange flænger og afskrabninger skal udbedres, lærredet skal stabiliseres, farvelaget sikres og den ornamenterede guldramme har mange skader, som kræver behandling. Sideløbende vil der blive lavet kunsthistoriske undersøgelser af maleriet med fokus på dets receptions- og tolkningshistorie og betydning i kunstnerens produktion.

Efter restaureringen vil maleriet blive præsenteret i en fokusudstilling på Dansk Jødisk Museum og sammen med SMK og DJM vil Yvette Brackman invitere publikum på bl.a. saloner og en performance, der vil formidle kunstnerens og værkets betydning. Senere vil det indgå i SMK's nye præsentation af samlingen, der åbner i efteråret 2028.

For yderligere information henvises til:

Overinspektør, seniorforsker Peter Nørgaard Larsen peter.larsen@smk.dk,
Billedkunstner Yvette Brackman yvette.brackman@gmail.com
Bevaringschef Pil Rasmussen PRA@smk.dk.

PNL / 07.05.25